

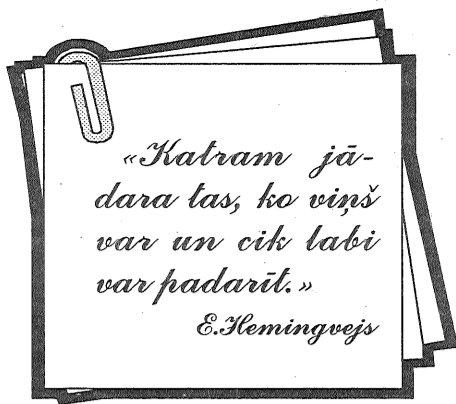
NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 33 (7038)

● Otrdiena, 2000. gada 21. marts

● Cena Ls 0,12

«Katram jā-
dara tas, ko viņš
var un cik labi
var padarīt.»

E. Hemingvejs

Jaunie saimnieki negaužas

Antons Rancāns

Ainārs Želvis ir viens no rajona jauno zemnieku paaudzes pārstāvjiem. Kā perspektīvu viņu nosauca arī rajona lauksaimniecības konsultāciju biroja vadītāja Silvija Dreijere, kurai Galēnu pagastā pašai sava saimniecība. Starp centīgākajiem un daudzsoļākajiem gados jauniem zemniekiem viņa minēja arī Ināru Meikulāni, Maiju Upenieci un viņas brāli Artūru Rubenu, kuru saimniecības turpat Galēnu pusē, Anitu Upenieci no Sīļukalna pagasta, Daci un Tāli Saulišus Rušonas pagasta Kastūrē, Andri Plivdu no Preiļu pagasta, Vairi Prikuli no Saunas pagasta. Katram no viņiem ir kas savs un interesants, ieskaitot arī ceļu, pa kuru nonākuši pie patstāvīgas saimniekošanas. Šoreiz «Novadnieka» korespondentu ceļš atveda Aināra Želva māju pagalmā.

Viņš, lai arī latgalietis nez kurā paaudzē un nācis no Aizkalnes pagasta, Vārkavas pagasta Dovalē ar ģimeni ieradās no Bauskas rajona Īslīces, kur abi ar dzīviesbiedri Iju strādāja par veterinārijiem feldšeriem.

— Sagadījās, ka meklējām darbu. Šeit Jānis Bojārs pārdeva savus «Ezeriņus» (19 hektārus) ar saimniecības ēkām un «kaktiņus» dzīvošanai, kā arī meža gabalu (23 hektāri). Latgalē zeme krietni lētāka nekā Zemgales «maizes klēti», kas auglības ziņā pārāka. Bet arī šī nav slikta, ja labi kopj, lai gan vēl cieš no pārlieta mitruma, — stāsta Ainārs. — Mūsu jaunsaimniecībā ir piecus ar pusi hektārus liels pļavas gabals, visapkārt meža apņemts. Aizaug kokiem, ja par to nerūpēsies.

Turpinājums 3. lappusē.

● Kamēr ģimene pilsētā, Aināram daudz darba mājās. Foto: A.Rancāns

Dāniju interesē Līvānu novads

Ginta Kraukle

Pagājušajā nedēļā trīs dienu darba vizītē Phare programmas ietvaros Līvānu novadā uzturējās Dānijas pašvaldību savienības pārstāvis Kenets Kristensens. Viņa mērķis Līvānu novadā bija pētīt pašvaldību reformas procesus un aspektus, apstājot novada vadītājus, deputātus un iedzīvotājus. Kenets Kristensens piedalījās arī novada domes sēdē, kuras noslēgumā sniedza īsu pārskatu par vizīti Līvānu novadā.

Viesis pastāstīja, ka līdzīga administratīvā reforma sešdesmitajos gados notikusi arī Dānijā, kuras rezultātā no 1337 nelielām pašvaldībām izveidotas 273. Galvenā motivācija pašvaldību apvienošanai Dānijā bija teritoriju jautājums, jo pilsētas sāka izjust apbūvi un rūpniecības attīstībai piemērotu teritoriju trūkumu. Tikpat svarīgs mērķis, atceras K.Kristensens, bija lauku teritoriju attīstība nākotnē. Dāņi cerēja, ka reforma veicinās lielāku cilvēku masu iesaitīšanos demokrātiskajā līdzlēmšanas procesā. Pašlaik, kad kopš reformas Dānijā pagājuši 25 gadi, tiek veikta izvērtēšana, kas pierāda, ka galvenais ieguvums pašvaldību ap-

vienošanās procesā ir spēcīgs pašvaldību sektors, kas tērē 60 procentus no visiem valsts izdevumiem jeb 27 procentus no nacionālā kopprodukta. Reformas gaitā daudzi baidījās, ka varētu krasi sarukt pašvaldības darbinieku skaits, taču tā neesot noticis, jo pašvaldībā, kurā iedzīvotāju skaits svārstās no 8 līdz 15 tūkstošiem, strādā aptuveni 800 darbinieku, kas sastāda 20 procentus no visiem pašvaldībā nodarbinātajiem. Kā pozitīvus faktorus K.Kristensens minēja, ka jūtamī paaugstinājušies sociālās aprūpes standarti, kā arī to, ka visumā pašvaldību ietekme ir palielinājusies. Diemžēl reforma nav spējusi pilnībā nodrošināt sabalansētu ekonomisko attīstību, galvaspilsētas un provinču jautājums joprojām ir aktuāls.

Lai gan vēl ir pārāgi vērtēt apvienošanās rezultātus Latvijā, tomēr Dānijas pārstāvi interesēja novada deputātu domas un secinājumi, kādi radušies reformas gaitā. Deputāts Jānis Liepa uzsvēra, ka izdevies koncentrēt daļu finansu resursu, kas veicinās infrastruktūras attīstību novadā, savukārt deputāte Maija Kručiņa kā vienu no ieguvumiem minēja ciešākas sadarbības iespējas pilsētu un lauku teritoriju skolu starpā, atzīmējot, ka mazo skolu pastāvēšana Līvānu novadā netiek apdraudēta. Līvānu novada domes deputāti atzina, ka citām pašvaldībām

būtu lietderīgi mācīties no viņu kļūdām, piemēram, jau laikus, pirms vēl sāktu apvienošanās, vajadzētu izstrādāt struktūras shēmu, kurā būtu skaidrs funkciju un pienākumu sadalījums, kas Līvānu novadā tika darīts tikai pēc apvienošanās. Lielākais klupšanas akmens, deputātu prāt, ir valdības atbalsta trūkums, pat neziņa, kā daudzos gadījumos rīkoties. Kā piemērs tika minēts jautājums par bāriņtiesām, kurš pašlaik «stāv» uz vietas, jo valsts līmeņa institūcijas vēl nav devušas atbildi, kā vajadzētu rīkoties, tādēļ pašlaik vēl funkcionē gan pagasttiesas, gan pilsētas bāriņtiesa. J.Liepa atzina, jautājums par funkciju un finansu resursu decentralizāciju jārisina valsts mērogā, taču tas joprojām netiek darīts. Nav skaidrības par reģionu izveidi, par funkciju un finansējuma deleģējumu. Trūkst attiecīgas likumdošanas, bet esošajos likumos nākas saskarties ar nemitīgām pretrunām. Deputāti vēlējas zināt, kā šādus jautājumus savulaik risinājis Dānijas valdība. Pirmkārt, uzsvēra K.Kristensens, ticis veidots teritoriālais sadalījums, otrkārt, tikušas deleģētas pašvaldību funkcijas, līdz ar to arī dažādu pārvaldes struktūru finansējums. Arī Dānijā pašvaldību apvienošanās notikusi pakāpeniski, taču K.Kristensens nenoliedza, ka optimālāk, iespējams, būtu reformu uzsākt vienlaicīgi un kopīgi iet uz priekšu.

Izziņas

■ Līvānu novada pašvaldība izteikusi vēlēšanos kļūt par Latvijas Pašvaldību savienības 10. kongresa norises vietu, informēja Līvānu novada dome. Līdzīgus piedāvājumus izteikušas vēl četras Latvijas pašvaldības: Liepāja, Nigrande (Saldus rajons), Sigulda un Mālpils pagasts. Kongress notiks 19. maijā, bet par norises vietu tā organizatori lems aprīļa sākumā.

■ Ir saņemts Dānijas Starptautiskā izglītības centra aicinājums projekta pieteikuma iesniegšanai Dānijas demokrātijas fondā par 25 Līvānu novada izglītības darbinieku un deputātu piedalīšanos seminārā Dānijas pilsētā Svedborgā. Braucienā, kas varētu notikt no 2. līdz 8. septembrim, piedalīsies 12 novada izglītības iestāžu pārstāvji un 13 deputāti.

G.Kraukle

■ 17. martā Preiļos bija ieradusies komisija, kas vērtēja pilsētas sporta bāzes un to iespējas uzņemt sportistus nākamajās Trisvairiņu sporta spēlēs. Kā «Novadniekam» pastāstīja Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns, kurš Latvijas Pašvaldību sporta padomē pārstāv Latgali, salīdzinājumā ar Ludzu Preiļiem ir krietni lielākas izredzes rīkot sporta spēles. Par to komisija, kuru vadīja Latvijas Sporta pārvaldes pārstāve Vaira Zariņa un kurā piedalījās Latvijas Pašvaldību sporta padomes Kurzemes pārstāvis Jānis Bauksis un Zemgales pārstāvis Valdis Ilmers, pārliecinājās, apskatot sporta kluba «Cerība» bāzi, baseinu atpūtas un veselības centru, kā arī Preiļu 1. pamatskolas un Preiļu Valsts ģimnāzijas sporta zāli. Pēdējo divu gadu laikā ekspluatācijā nodotās būves liecina par to, cik liela uzmanība pilsētā tiek veltīta veselīgai atpūtai un sportam. I.Meluškāns informēja, ka komisija 24. martā dosies uz Bausku, lai redzētu, kādas iespējas Trisvairiņu sporta spēļu organizēšanai piedāvā kurzemnieki. Viņš izteica cerību, ka par labāko vietu spēļu organizēšanai tomēr tiks izvēlēti Preiļi.

L.Kirillova

■ Vakar atnāca pavasaris, un Vārkavas vidusskolas skolēni to patiešām apsveica no visas sirds. Skolā uz desmit minūtēm tika pārtrauktas mācības, un pulksten 9.35 visi audzēkņi un pedagogi pavasari sagaidīja pie dabas — ar rotaļām, priecājoties par sauli, klausoties cīruļus un pa pilnam saelpojoties spīrgto gaisu.

Vārkavas vidusskolas skolēni katru gadu pavasarim sagatavo kaut ko arī no savas puses. Skolā joprojām rīko putnu dienas, gatavo putnu būriņus un tos izliek skolas parkā. Šogad putnu dienas skolā notiks 24. martā. Zēni gan amatu mācības stundās, gan arī mājās gatavo mājokļu spārnotajiem dziedoņiem. Bet bioloģijas kabinetā izlikti visi apskates līdzekļi — putnu izbāzeņi, lai skolēni tos labi aplūkotu un prastu pazīt dabā.

■ Vārkavas vidusskolā notiek datorkursi, kurus vada direktora vietniece informātikas jautājumos Silvija Vingre. Kursos mācās astoņi skolotāji. Kursi organizēti ar mērķi panākt, lai visi vidusskolas skolotāji prastu strādāt ar datoriem. Trīs skolas pedagogi pērn datorzinības apguva reģionālā datorcentra organizētajās mācībās Preiļos, desmit atbilstoši LIIS programmai mācīsies šogad.

L.Rancāne

Nacionālās ziņas

Leģionāru gājiens sanikno Krieviju

Krasi negatīvu reakciju leģionāru gājiens izsaucis Krievijas medijos, kamēr Rietumu prese publicējusi visai ieturētus materiālus par 16. martā Rīgas centrā notikušo pasākumu. Telekompanija KTS «tūkstošiem bijušo esesiešu maršēšanu Rīgā» pieteikusi kā skandālu. Arī Krievijas «Reģionālo politisko pētījumu aģentūras» aptaujas rezultāti liecina, ka Krievijas iedzīvotāji Latvijai un Afganistānu uzskata par nedraudzīgākām valstīm tūlīt aiz ASV.

«Liepājas metalurģis» piekāpjas Šķēles prasībām

Ministru prezidenta Andra Šķēles un a/s «Latvijas metalurģis» vadības tikšanās laikā panākta vienošanās, ka minētais uzņēmums, kas ir lielākais elektroenerģijas patērētājs Latvijā, atbalstīs Nacionālās bibliotēkas būves finansēšanas mehānismu, palielinot elektroenerģijas patēriņa tarifu. «Neatkarīgā Rīta Avīze» gan konstatēja, ka «Liepājas metalurģis» prezidents Kirovs Lipmans savulaik devis krietnu artavu A.Šķēles vadītās Tautas partijas izaugsmei, proti, 1998. gadā personīgi ziedojis šim nolūkam 25 000 latu. Atbalstot bibliotēkas celtniecību, «Liepājas metalurģis» lūdz pretī valdības atbalstu lielākā energopatērētāja interesēm un darbībai. Vārdu sakot — roka roku mazgā!

Reģionālā reforma sāk buksēt

Nespējot saskaņot viedokļus par reģionālo pašvaldību modeli, valdības partijas, iespējams, vienosies par nepieciešamību stiprināt plānošanas reģionus, lai nebūtu no reformas jāatsakās pavisam. Ceturtdien pēc tikšanās ar premjeru A.Šķēli īpašu uzdevumu ministrs J.Bunkšs apliecināja, ka koalīcija atteiksies no idejas par ieceltiem reģionu vadītājiem jeb prefektiem. 14. un 15. aprīlī notiks plaša konference par reģionālo reformu. Valdībai, vēlākais, līdz maijam jāpieņem lēmums par reģioniem.

Neatbilstošas mēbeles un veci datori bojā bērnu stāju un redzi

Tikai 40% Latvijas skolu mēbeļu atbilst skolēnu augumam, un tas nelabvēlīgi ietekmē bērnu stāju, bet puse no skolās izmantotajiem datoru monitoriem ir novecojuši un nepareiza to lietošana veicina redzes pasliktināšanos, konstatējis Nacionālās vides veselības centrs pērn veiktajos skolu apsekojumos. Apsekojums rāda, ka labāk klases iekārtotas Latgalē, bet vislielākās problēmas ir Rīgā. NVVC fakts ir konstatējis, tomēr lēmumu pieņemšana, kas nodrošinātu budžetā finansējumu minēto trūkumu novēršanai, ir politisku uzdevums.

Latvijā 30% dzeramā ūdens — nekvalitatīvs

Latvijā 30% dzeramā ūdens neatbilst noteiktajām kvalitātes prasībām, liecina Nacionālās vides veselības centra dati. Izmeklējot akas, konstatēts, ka Latvijas grodu akām raksturīgs samērā augsts mikrobioloģiskais piesārņojums, kas radies galvenokārt no nepareizas aku apkārtnes apsaimniekošanas. Akās ir pārsniegta pieļaujamā dzelzs norma. No 41 pārbaudītā fasētā minerālūdens parauga 12 gadījumos konstatēts palielināts mikroorganismu skaits vai zarnu nūjiņu, salmonellas un citu baktēriju klātbūtne.

«Līvānu stiklu» brīdina par gāzes padeves pārtraukšanu

Kā ziņo «Neatkarīgā Rīta Avīze», akciju sabiedrība «Latvijas gāze» atkārtoti brīdinājusi a/s «Līvānu stikls», ka šim uzņēmumam var pārtraukt gāzes padevi, jo tas nav samaksājis parādu un soda procentus no 1992.-1993. gada, kā arī tekošo parādu par iepriekšējā mēnesi piegādāto gāzi — 25 000 latu.

Ziņas sagatavoja T.Elste

Izglītības aktualitātes

Līvija Rancāne

Apspriež arodskolu nākotni

Rajona padomē notika sanāksme par aktuāliem jautājumiem arodizglītības jomā. Rajona padomi pārstāvēja Arvīds Soldāns un Aina Pastore, Preiļu domi Ilmārs Meluškāns un Jānis Eglītis, rajona izglītības pārvaldi Andrejs Zagorskis, piedalījās izglītības valsts inspektors Jānis Lozda, Preiļu arodvidusskolas direktore Vaira Vucāne.

Pašlaik ir izveidojusies neskaidra situācija gan ar abām rajonā esošajām arodskolām — Preiļos un Jaunaglonā, gan arī saistībā ar Aglonas internātgimnāzijas finansējumu. Šī neskaidrība ir radusies sakarā ar nenoteikto stāvokli teritoriālajā reformā un neziņu par to, kāda modeļa pašvaldības izveidosies turpmāk un kas — vietējās pašvaldības, apriņķi vai valsts atbildēs par arodizglītību. Pašreiz valstī esošās arodskolas atrodas dažādā pakļautībā. Piemēram, Jaunaglonas arodskola ir Zemkopības ministrijas pakļautībā. Savukārt Preiļu arodvidusskola ir pašvaldības skola, kas no finansiāliem apsvērumiem ir ļoti nepateicīgs stāvoklis.

Minētās sanāksmes dalībnieki vienojās, ka rajona teritorijā esošo arodizglītības iestāžu nav par daudz, jo, apsekojot pamatskolu absolventu tālākās gaitas, izrādās, ka liela daļa no viņiem neturpina mācības ne vidusskolā, ne arodskolā. Lielākoties tas saistīts ar vecāku trūcīgajiem apstākļiem, viņi nevar atļauties savus bērnus sūtīt uz skolām, kas ir tālu no mājām, — Daugavpili, Rēzeknē, Rīgā.

Kā «Novadnieku» informēja Andrejs Zagorskis, rajonā ir visas iespējas tālāk attīstīt arodizglītību. Jaunaglonā apgūstamo specialitāšu diapazons ir diezgan plašs, kaut gan šo mācību iestādi saukt tikai par rajona arodskolu nebūtu pareizi. No audzēkņu kopskaita tikai puse ir Preiļu rajona jaunieši. Arī attiecībā uz Preiļu arodvidusskolu stāvoklis ir līdzīgs. Audzēkņu lielākā daļa nāk no citām pašvaldībām. Taču tiklīdz skolai ir pašvaldības arodskolas statuss, bērniem tiek liegtas tās sociālās garantijas, kas viņiem

nodrošinātas valsts arodskolās — nesņem stipendijas, netiek segti ceļa izdevumi, attiecībā uz viņu mācīšanos šāda tipa iestādē nedarbojas pašvaldību savstarpējo norēķinu sistēma. Praktiski iznāk, ka Preiļu pilsēta sponsorē citu pašvaldību audzēkņu mācīšanos Preiļu arodvidusskolā, kaut gan atsevišķas rajona pašvaldības tomēr šos izdevumus sedz.

Sanāksmes dalībnieki iepazīnās ar arodizglītības iestāžu tīklu tuvākajos rajonos un gala rezultātā nonāca pie slēdziena, ka Preiļu arodvidusskolas statuss ir jānostiprina, griežoties augstākstāvošās instancēs un akcentējot tos likumdošanas pantus; kuru dēļ šī skola nonāk par citām arodskolām sliktākā stāvoklī. Pilsētai pašlaik vairs nav iespēju nodrošināt tālāku skolas izaugsmi. Jānostiprina esošās specialitāšu apguves iespējas un jāmēģina radīt jaunas, kas varētu interesēt skolu absolventus, tā uzskata Andrejs Zagorskis.

Zemkopības ministrijas pārstāvji, tiekoties ar Preiļu rajona padomi, ir izteikuši gatavību nodot rajonam Jaunaglonas lauksaimniecības skolu, apņemoties finansēt atsevišķas izglītības programmas. Neskaidrā situācijā ar Aglonas internātgimnāzijas turpmāko finansēšanu liek meklēt ceļus tās pastāvēšanai, un viens no tādiem varētu būt abu šo skolu apvienošana, izveidojot reģionālu izglītības centru jauniecī, kas nāk no nelabvēlīgām ģimenēm, un bāreņiem. Šādā skolā viņi varētu apgūt izglītības programmu, sākot no pirmās klases un iegūstot gan vispārējo, gan arodizglītību. Tomēr nopietnāku perspektīvās plānošanas darbu bremzē neskaidrā valsts nostāja attiecībā uz internātskolām un arodizglītības iestādēm. Var gadīties, ka rajons skolu pārņem, bet beigās izrādās, ka ar finansējumu neviens negrib palīdzēt.

Arī šodien rajona padomē paredzēta tikšanās ar Zemkopības ministrijas pārstāvi. Par sarunas iznākumu informācija turpmākajos «Novadnieka» numuros.

Ministrijā neprot skaitīt

Laikrakstā «Diena» nesen parādījās informācija par tādām pamatskolām, kur klasē mācās mazāk par pieciem skolēniem. Šajā sarakstā bija minētas arī čet-

ras Preiļu rajona skolas. Tā radīja uztraukumu skolu direktoru un vecāku vidū.

Šo informāciju komentē Andrejs Zagorskis:

— Mani pārsteidza, ka publicēta informācija bez komentāriem. Piemēram, minētas Silajāņu un Ārdavas pamatskolas. Šīs abas ir divplūsmu skolas, un to piepildījums varētu būt 18 klases, tas ir, deviņas latviešu plūsmas klases un tikpat daudz krievu plūsmā. Ja bez jēlkādām zināšanām par faktisko stāvokli šajās skolās esošo skolēnu skaitu izdala ar 18, iznāk kaut kāds skaitlis, ko presē parāda kā esošo skolēnu skaitu vienā klasē. Nevainoju preses izdevumus, jo tiem šādu informāciju sniedz ministrijas atbildīgas personas. Taču īstenībā skolās nav pa 18 klasēm, ir krievu klases un tikai dažas latviešu plūsmas klases. Šie skaitļi ir pilnīga falsifikācija, un es uzņemos atbildību par saviem vārdiem. Pēc tāda pat principa var minēt kādu vidusskolu un teikt, ka vidējais klases piepildījums ir pieci vai seši skolēni. Arī šeit ir jāskatās, vai tā ir skola ar visām klasēm, vai skola, kura tikai vēl top par vidusskolu. Skolu var nosaukt par vidusskolu, kad tajā tiek komplektēta 10. klase. Ja šīs klases, piemēram, 15 skolēnu skaitu izdala ar trijām vidusskolas klasēm, ieskaitot vēl neesošās 11. un 12. klasi, tad arī iznāks pieci skolēni klasē. Līdzīga situācija bija Riebiņu vidusskolā, kur šogad nav 10. klases, un masu medijos bez jēlkādas situācijas izpratnes un komentāra parādījās neprecīza informācija.

«Dienā» publicēto informāciju Andrejs Zagorskis uzskata par nesolīdu, jo vidējais, pie tam — nepareizi izrēķinātais, skaitlis neparāda reālo situāciju.

«Novadnieks» lasītājiem piedāvā informāciju par tām četrām skolām, par kurām «Dienā» bija sniegtas neprecīzas ziņas. Silajāņu pamatskolā ir 62 skolēni un deviņi apvienotie klašu komplekti (latviešu un krievu klases), Ārdavas pamatskolā — 53 skolēni (septiņi komplekti), Rimicānu pamatskolā — 35 (četri komplekti), Arendoles pamatskolā — 20 (trīs komplekti). Apvienotais klašu komplekts nozīmē, ka ir apvienotas divas vai trīs klases. Pēc šāda principa Latvijā strādā daudzas skolas.

Nodibināta Patērētāju interešu aizstāvības asociācija

Lidija Kirillova

15. martā Rīgā tika nodibināta Patērētāju interešu aizstāvības asociācija. Dibināšanas sanāksmē piedalījās arī Latgales Patērētāju interešu aizsardzības centra Preiļu organizācijas biedri. Par sanāksmē dzirdēto «Novadniekam» pastāstīja organizācijas locekle Elma Aksjonova.

Līdz šim Latvijā bija atsevišķas patērētāju interešu aizstāvības reģionālās nodaļas. Tādas bija Rīgā, Jūrmalā, Jelgavā, Rēzeknē, Liepājā, Ogrē, Daugavpilī. Latgales Patērētāju interešu aizsardzības klubs apvienoja Balvu, Ludzas, Daugavpils un Preiļu organizācijas. Tuvākajā laikā Preiļos tiks izveidota patstāvīga asociācijas nodaļa, pastāstīja E.Aksjonova. Viņa uzsvēra, ka ir nepieciešama atdalīšanās no reģionālās nodaļas, jo līdzšinējā pieredze liecina, ka visi interesantie un vērtīgie projekti parasti paliek centrā, vietējās nodaļas ar tiem netiek iepazīstinātas.

Patērētāju interešu aizstāvības asociācija uzskata, ka tās mērķis ir veidot šādu

organizāciju tīklu pa visu valsti, koordinēt patērētāju interešu aizstāvības nevalstisko organizāciju darbību, īstenot patērētāju izglītošanu un informēšanu, aizsargāt patērētāju ekonomiskās intereses, veicināt sūdzību un priekšlikumu izskatīšanu, informēt sabiedrību par preču falsifikāciju, kā arī sadarboties ar valsts, pašvaldību un sabiedriskajām organizācijām. Lai veiktu šos uzdevumus, asociācijai nepieciešams ievērojams finansējums. Pašlaik lielākie asociācijas finansētāji ir Ziemeļvalstu projekts «Palīdzība valsts mēroga brīvprātīgo patērētāju organizāciju iedibināšanai Latvijā» un Baltijas — Amerikas partnerattiecību programma.

Latgales Patērētāju interešu aizsardzības centrs pagājušajā gadā saņēma 366 sūdzības. 241 sūdzība jeb 66 procenti bija par komunālajiem pakalpojumiem, par nelikumīgu celtniecību 36 jeb 9 procenti sūdzību, 28 gadījumos cilvēki sūdzējās par iesniegumu ingorēšanu valsts iestādēs, bet 29 gadījumos konfliktu pamatā bija sliktas pārtikas preces. Bija arī 15 sūdzības par privatizāciju un 17 sūdzības par dažādām nepārtikas precēm. Diemžēl Preiļu rajona iedzīvotāji iespējas saņemt palīdzību konfliktu gadījumos varēja iz-

mantot mazāk. Turpmāk darbību paredzēs aktivizēt. E.Aksjonova paskaidroja, ka pašlaik tiek meklētas telpas un darbinieki, kas varētu izskatīt visus problēmgadījumus. Savu palīdzību patērētāju interešu aizstāvībai piedāvā arī sanitārā inspekcija. Marta beigās uz Preiļiem tiks aicināti patērētāju interešu aizstāvības speciālisti no Rīgas, lai informētu iedzīvotājus par pēdējā laika aktualitātēm.

E.Aksjonova uzsvēra, ka pēdējo gadu laikā Latvijas tirgū ir parādījies ļoti daudz dažādu pakalpojumu un preču. Bet patērētāji nav profesionāļi, viņi nevar vieni paši stāties pretī daudzajiem piegādātājiem un ražotājiem. Tāpēc pat ļoti attīstītas tirgus ekonomikas apstākļos nepieciešami pasākumi, kas aizsargātu patērētāju intereses. Tie vērsti pret maldinošu reklāmu un negodīgiem līguma nosacījumiem, veicina pareizu un saprotamu cenu norādīšanu, preču un pakalpojumu drošumu, kā arī preču ražotāju un pakalpojumu sniedzēju atbildību. Vissāpīgāk patērētāju tiesību pārkāpumus jūt tautas mazāk nodrošinātā daļa. Tāpēc ir apsveicami, ka vietējie patērētāju interešu aizsardzības klubi un organizācijas cenšas mazināt sociālo spriedzi, sociālo izstumtību.

Jaunie saimnieki negaužas

Antons Rancāns

Sākums J. lappušē

Profesijas abiem Želviem apgūtas Bebru lauksaimniecības skolā, kur viņi iepazinās un apprecējās. Starp citu, Aināra tēvs Roberts Vārkavas pagastā visu dzīvi nostrādājis par veterināro feldšeri.

...Rīti saimniecībā Dovala ezera krastā sākas ar to, ka Ija uzmodina bērnus un pati sapoņas uz Preiļiem. Ainārs paliek mājās ar saviem lauka un kūts darbiem, bet viņa strādā veterinārajā aptiekā. Pa ceļam aizved uz skolu pirmdzimto — dēlu Kristapu uz ceturto, mazāko meitu Baibu — uz 1. klasīti, bet pašu mazāko — Luīzi — uz bērnudārzu. Pati sēžas pie stūres mašīnai, ko ceļam jau sagatavojis tētis. Vakarā gādīgi atkal savāc visus trīs bērnus un brauc atpakaļ. Tad saime ir pilnā sastāvā. Ainārs sagaida ar vakariņām. Kādreiz arī pats aizved ģimeni uz pilsētu, vakarā pārved. Tāda ikdienas izkustēšanās cauri laukiem un mežiem patīkama, labi noskaņo darbam.

Patstāvību pēc skolas beigšanas jaunā Želvu ģimenīte mācījās agrofīrmā «Turība» Riebiņos. No šejienes Aināru iesauca dienestā, bet, kad atgriezās, sievas

vecāku dzīvesvietā piedāvāja labāku darbu, tāpēc pārcēlās uz Zemgali. Drīz arī Bauskas pusē stipri samazinājās lopu skaits, draudēja bezdarbs...

— Dovala ezera krastos apmetāmiems pirms gadiem diviem, vēl pa istam nesam iejutušies. Tomēr pilni apņēmības palikt un iesakņoties. Kā pirmo šovasar celsim pirti, tad arī dzīvojamo māju.

Līdz šim viņiem bijis kā pie senlatgaļiem: sabūvētas kūts un šķūnis, citas saimniecības ēkas, lai liktu pamatus viensētai, mitekli atstājot uz vēlāku laiku.

Ija un Ainārs kūti piepildījuši ar slaucamām govīm, iegādājušies vaislas bulļi, bet galveno uzmanību nolēmuši pievērst cūkām. Par nelaimi tieši tad vajadzēja sākties «cūku kariem» — sivēnmāšu turēšana kļuvusi neizdevīga un to skaitu nācies samazināt. Bet nozari likvidēt nedoma.

— Vajadzētu ko pamēģināt arī no ne-tradicionālās lauksaimniecības, — ieminas Ainārs, — piemēram, audzēt auster-sēnes, kūti vieta ir.

Saimniecībā nodarbojas ar augkopību, lopbarības gatavošanu. To viņi apguvuši praksē. Sēj graudus, audzē dārzeņus. Pērn labi padevās kāposti. Daudz to ieskābēs,

daudz pārdod arī svaigā veidā — baltās un cietās galviņas var nopirkt Preiļos. Pircēji atzīst, ka garšīgas. Kāpostu audzēšanas, uzglabāšanas un sagatavošanas pieredze iekrāta jau Bauskas laikos.

Kāds no kaimiņiem mudinājis ķerties pie sapropeļa iegūšanas Dovala ezerā.

— Divējāds labums — attīrīsim ūdeni un arī mēslojums būs. Bet Dovala ezers uz divu pagastu — Vārkavas un Aizkalnes — robežas, tā piederība ir strīdus ābols un privatizēšana sarežģīta.

Ainārs sprieda, ka varētu izmēģināt taras dēliņu ražošanu, bet arī zāģētavas iekārtošanai vajadzīgi līdzekļi...

Gados jauns saimnieks ir kaimiņš Jānis Vilcāns, ar kuru labi satiek. Katrs cenšas sagādāt savai saimniecībai nepieciešamo, arī tehniku, bet bez kaimiņu savstarpējās izlīdzināšanās tomēr neiztikt. Un vai vērts savrupināties, kad tik daudz kopīgu interešu? Jānis dzīvo tēva viensētā, arī vecāku tradīcijas pārmantojis. Jauni un strādīgi vēl citi kaimiņi — Andris Jukšs, Edgars Plocis, ar kuriem var apmainīties domām un pieredzē.

Tā nu iznāk, ka ne visi jaunie raujas uz pilsētām, daudzi paliek arī savās senču ligzdās.

Lopkopēji pavasara gaidās

Antons Rancāns

Pavasari lopu turētājiem sākas lielais darba cēliens. Vienā otrā šķūnī siena pants sarāvis pavisam maziņš, iztukšojusies sakņaugu glabātava. Toties citur lopbarības pietiekami. Labs pasākums, kā teica rajona lauksaimniecības konsultāciju birojā, bijuši divi nacionālie skābbarības gatavošanas konkursi. Uz pirmo 1998. gadā pieteicās tikai divas saimniecības Preiļu rajonā, bet 1999. gadā — jau 11. Zemnieki atzinīgi vērtē arī to, ka pērn bija iespēja lopbarības analīzes veikt par valsts līdzekļiem.

Rajona lauksaimniecības konsultāciju biroja lopkopības speciāliste Zita Briška «Novadniekam» uzsvēra labu ganību lielo nozīmi. Interese par tām

zemniekos esot liela. To apliecina gan demonstrējumi zemnieku saimniecībā «Gribolva», gan arī seminārs, kas notika 15. martā Preiļos. Ļoti svarīga ir augsnes pareiza sagatavošana zālāju sējai, jo tā stipri atšķiras no tradicionālajiem augsnes apstrādes veidiem. Nepieciešama arī piemērota tehnika. Jāgādā, lai šajās plātibās zāle nepāraug.

Sastādot barības devas ziemošanas cēlienam, atklājām, ka, izēdinot skābbarību, dzīvniekiem trūkst NEL (neto enerģijas laktācijā), bet tikai sienu — proteīna. Lai no tā izvairītos, 2000. gadā katram jāpadomā par iespējām iegādāties melases un proteīna piedevas. Arī skābbarība šogad jāgatavo agrāk — maija beigās un jūnija sākumā. Zāļu maisījumam jābūt kvalitatīvam un nav jāaizmirst par lauku

mēslošanu. Gatavojot rupjās lopbarības uzkrājumus ziemai, jāparūpējas, lai nenobirtu sīkās lapiņas — jāplauj zāļu ziedēšanas laikā un jāzāvē zārdos.

Kas būtu veicams tagad, lopu ziemošanas cēliena noslēgumā? Z.Briška ieteica raudzīties, lai labākā lopbarība tiktu pietautīta tieši šim laikam, īpaši govīm pirms atnešanās. Tās vajadzētu sagrupēt pēc produktivitātes un pareizos daudzumos apgādāt ar spēkbarību.

Daudzās saimniecībās vispār netiek rēķināts, ko govs saņem ar lopbarību. Parasti neievēro kalcija (Ca) un fosfora (P) attiecības. Labākās govis nereti saslimst ar ketozi jeb enerģijas deficītu, tādēļ ziemā, arī ganību laikā, vajadzīgs viegli izmantojamu ogļhidrātu (enerģijas) avots.

Subsīdijas lauksaimnieciskās ražošanas tehniskajai modernizācijai

Lidija Kirillova

Rajonā saņemts nolikums par valsts subsīdiju izlietošanas kārtību lauksaimnieciskās ražošanas tehniskajai modernizācijai šī gada pirmajā pusgadā. Nolikumā noteikta kārtība, kādā tiek izmaksātas subsīdijas par jaunās lauksaimniecībā izmantojamās tehnikas un tehnoloģisko iekārtu iegādi, lai veicinātu racionālas un efektīvas ražošanas attīstību un konkurētspējīgas lauksaimniecības produkcijas ražošanas paplašināšanu.

Uz subsīdiju saņemšanu var pretendēt juridiskās personas, kuras ražo lauksaimniecības produkciju, veic tās pirmāpstrā-

di, gūst ienākumus no meža apsaimniekošanas, sniedz pakalpojumus zemes apstrādē, sēšanā, stādīšanā, sējumu un stādījumu kopšanā, ražas novākšanā, pirmāpstrādē, lauksaimniecības tehnikas remontā un apkopē, kā arī sniedz ciltsdarba pakalpojumus, ja to ieņēmumi no šīs darbības 1999. gadā ir bijuši vismaz 60% apmērā no visu ieņēmumu kopapjoma naudas izteiksmē.

Subsīdijas tiek aprēķinātas 30% apmērā no izlietoto līdzekļu summas, bet kopējais subsīdiju apjoms šī nolikuma ietvaros 2000. gadā vienai personai nedrīkst pārsniegt 20 000 latu. Jaunajiem zemniekiem vecumā līdz 35 gadiem sub-

sīdiju procentuālo apjomu palielina par 5 procentiem.

Subsīdijas tiek izmaksātas, ja tehnika (tehnoloģiskās iekārtas) iegādāta no reģistrētiem uzņēmumiem vai kredītiestādēm vai tiek nomāta ar izpirkšanu (līzings), ja iegādātās tehnikas vienas vienības vai tās komplekta vērtība nav mazāka par 350 latiem.

Subsīdijas par iegādāto tehniku tiek piešķirtas saskaņā ar noslēgto līgumu starp Lauku atbalsta dienesta teritoriālo struktūrvienību un pretendentu, kurā tas apņemas nodrošināt iegādātās tehnikas izmantošanu lauksaimnieciskajā ražošanā trīs gadus, skaitot no līguma noslēgšanas dienas.

Atbild Preiļu pilsētas domes pašvaldības uzņēmuma «Saimnieks» direktors Antons Krišāns:

— Pilsētas dzīvojamā fonda pārziņā esošajās mājās par ventilācijas un skursteņu tīrīšanu rūpējamies un tai sekojam mēs. Katru gadu daudzdzīvokļu mājās pārbaudām ventilācijas šahtu izejas, tīrām tās, mūrējam jaunas apmalītes, liekam aizsargsietus. Ventilācijas šahtu tīrīšana galvenokārt vajadzīga tādēļ, ka tās «iecienušī» kovārpi — ik pavasari cenšas šahtās ierīkot ligzdas, nes tur žagarus un salmus.

Jebkurā gadījumā, kad rodas problē-

mas ar ventilācijas šahtām vai skursteņiem, pilsētas dzīvojamā fonda pārziņā esošo māju iedzīvotājiem jāzvana pa telefonu 22743. Izsaukumu pierakstīsim un vajadzības gadījumā paši aicināsim speciālistus, ja saviem spēkiem netiksim galā. No iedzīvotājiem par to atsevišķi maksa netiek iekasēta.

Jāpiebilst, ka ventilācijas šahtas nedrīkst izmantot nekādos citos nolūkos, piemēram, ierīkot tūr dūmvadus. Ja mājā tiek ierīkota, teiksim, malkas apkure, to nekādā gadījumā nedrīkst darīt bez projekta saskaņošanas.

Atbildi sagatavoja Lidija Kirillova

Rajona pašvaldībās

Līvānu novada Turkos

■ Līvānu novada domes priekšsēdētāja vietnieks Aivars Smelcers 10. martā apmeklēja Bauskas rajona Rundāles pašvaldību, kur notika Latvijas Pagastu apvienības valdes sēde. Tika pārskatīts tradicionālā konkursa «Sakoptākais Latvijas pagasts» nolikums. Turpmāk no katra rajona konkursam varēs izvirzīt vairākus pagastus, līdzšinējā viena vietā. Vērtēšanas komisija pati izvēlēsies aplūkojamus objektus pagastos, kas nodrošinās lielāku objektivitāti vērtēšanas procesā. Vērtēšana notiks atsevišķās nominācijās, piemēram, sakoptākā skola, veiksmīgākā fondu un projektu piesaiste pašvaldībās un citās. Sēdes dalībnieki arī vienojās pārstāvēt pašvaldību intereses nākamajās Saeimas vēlēšanās, iesaistoties vai veidojot politiskās partijas, jo tikai tā iespējams ietekmēt notiekošos procesus un panākt, ka pašvaldību viedokli ieklausās, sacīja A.Smelcers. Pagastu apvienības valdes locekļi deva savu atzinumu likumprojektā par pagastiem ar integrēto sabiedrību, kas skar tās pašvaldības, kurās nav savas skolas, kultūras namu, bibliotēku, un infrastruktūras objekti atrodas tuvējā lielākā pagastā vai pilsētā. Šādu pašvaldību liktenis administratīvi teritoriālās reformas gaitā tiks izlemts, apvienojot tās ar līdzās esošo pašvaldību. Mūsu rajonā piemērs integrētajam modelim ir Preiļu pagasts un pilsēta.

Siļūkalna pagastā

■ 16. martā notika Siļūkalna pagasta padomes sēde. Padomes priekšsēdētājs Juris Leicis «Novadnieku» informēja, ka sēdē ticis izskatīts jautājums par papildus pieturvietas ierīkošanu maršrutā Preiļi — Varakļāni. Nepieciešamība pēc autobusa pieturas Stirmienē radusies tādēļ, ka daļa pagasta bērnu mācās Stirmienes pamatskolā, un pagasts šiem skolēniem apmaksā ceļa izdevumus. Tā kā līdz šim šādas pieturvietas nebija, skolas bērni iegādājās braukšanas biļetes līdz nākamajai pieturai, tādēļ maksa par transporta izdevumiem palielinājās. Tuvākajā laikā Siļūkalna pagasta padome lūgs Madonas rajona padomi rast iespēju Stirmienes pieturvietas ierīkošanai.

■ Deputāti parduši savu nostāju jautājumā par valdības piedāvāto elektrības nodokļa ieviešanu. Visi Siļūkalna pagasta padomes deputāti vienbalsīgi parakstījuši laikraksta «Dienas bizness» izsūtīto anketu, kas aicina Saeimu noraidīt valdības piedāvāto likumprojektu par 2,5 procentu liela nodokļa ieviešanu elektrības maksājumiem sakarā ar Nacionālās bibliotēkas celtniecību. Vairāki deputāti izteikuši viedokli, ka piekristu labprātīgam ziedojumam, taču šādu piespiedu variantu pašvaldības vadība un deputāti neatbalsta. Pasta nodaļā, medpunktā un skolā šonedēļ ir pieejamas anketas, kurās savu viedokli var paust arī pagasta iedzīvotāji.

■ Izskatīts apdrošināšanas akciju sabiedrības «Balta» līgums, kurš paredz iespēju iedzīvotājiem, kuri savu veselību apdrošinājuši, pagasta medpunktā saņemt medicīniskos pakalpojumus bez maksas. «Balta» slēdz līgumus ar slimokasēm, kā arī ar ārstniecības iestādēm. Kā zināms, Siļūkalna feldšeru vecmāšu punkts ir pašvaldības bilancē.

■ Donoru kustībai pagasts piešķir noteikto finansēju 40 latos gadā, kā arī izskatīja vairākus iesniegumus, kas saistīti ar ārstēšanās izdevumu segšanu. Pieaugušajiem pagasta iedzīvotājiem pašvaldība atmaksā 30 procentus, bet bērniem visus izdevumus, kas radušies ārstējoties stacionārā.

■ Pagasta padomes priekšsēdētājs Juris Leicis informēja, ka 24. martā pagasta padomes ēkā Valsts ieņēmumu dienesta (VID) speciālisti pieņēmu ienākumu deklarācijas no zemniekiem.

G.Kraukle

«NOVADNIEKS» — LASĪTĀJS

Jūs vēlaties paziņot par kādu interesantu notikumu vai nebūšanām savā pagastā, pilsētā? Jūs vēlaties ar avīzes starpniecību saņemt atbildi uz Jūs interesējošu jautājumu? Zvaniet «Novadniekam» ik darbdienu no plkst. 10.00 līdz 11.00 pa tālruni 22059.

Jautājums. Daudzdzīvokļu mājās ir ierīkotas ventilācijas šahtas. Vai tās kādreiz arī jātīra? Kam tas jādara?

Šodien vārdadienu
svin — Una, Dzelme,
Unigunde, Benedikts.
22. martā — Tamāra,
Dziedra.

*Ir gadu nastu turēt grūti,
 Bet arī nomest nava dots —
 Ne likteni pie joda sūti,
 Bet lepnāk dzīvot proti!*

Šonedēļ
Aglonas pagastā
 ♦ 75 gadi Angelai Bernānei 21. martā, 85 gadi Jāzepam Olehnovičam 25. martā.
Galēnu pagastā
 ♦ 55 gadi Gunāram Vaivodam, 75 gadi Aleksandram Brokam — abiem 21. martā.
Jersikas pagastā
 ♦ 70 gadi Mariannai Alikai 25. martā, 85 gadi Agripinai Kirilovai 20. martā.
Preiļu pagastā
 ♦ 55 gadi Lidijai Kozlovskai, 65 gadi Valentīnai Briškai — abām 25. martā.
Riebiņu pagastā
 ♦ 50 gadi Jadvigai Belousovai 23. martā, 60 gadi Tamārai Nikitiņai 24. martā, 70 gadi Anastasijai Orlovai 25. martā, 75 gadi Monikai Mūrniecei 20. martā.
Rožkalnu pagastā
 ♦ 70 gadi Teklai Lazdānei 21. martā un Antoņinai Grancovskai 20. martā, 81 gads Fatinai Martinovai 20. martā, Viktorijai Lazdānei 21. martā un Johannai Jaudzēmai 25. martā, 88 gadi dvīņu māsām Teklai Norkārklei un Helēnai Strodei 26. martā, 91 gads Alvinei Grozai 22. martā.
Livānu novada Rožupē
 ♦ 55 gadi Zojai Cišai 26. martā.
Rudzātu pagastā
 ♦ 70 gadi Annai Pīlūpei 21. martā.
Rušonas pagastā
 ♦ 50 gadi Janīnai Jokstei - Kraupšai 22. martā, 65 gadi Valentīnai Čipānei 26. martā, 80 gadi Eduardam Putānam 23. martā, 85 gadi Donātam Alžānam 24. martā.
Saunas pagastā
 ♦ 85 gadi Teklai Anspokai 25. martā.
Silajāņu pagastā
 ♦ 80 gadi Valentīnai Žurkovskai 23. martā, 85 gadi Marijai Gorinai 25. martā.
Stabulnieku pagastā
 ♦ 55 gadi Klaudijai Vinogradovai 22. martā, 80 gadi Bronislavai Livzānei 20. martā.
Sutru pagastā
 ♦ 50 gadi Annai Dukajskai 24. martā, 65 gadi Jāzepam Kivleniekam 25. martā.
Livānu novada Turkos
 ♦ 93 gadi Jānim Gedušam 21. martā.
Upmalas pagastā
 ♦ 65 gadi Ernestam Kalniņam 22. martā.
Vārkavas pagastā
 ♦ 55 gadi Aleksejam Matvejevam 25. martā, 87 gadi Teklai Lauskai 20. martā.

«Novadnieks» un pagastu padomes sirsniņi sveic jubilārus!

Sludinājumi ♦ Reklāma ♦ Apsveikumi ♦ Līdzjutības

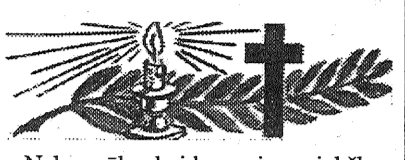
*Nēkas nav dzīvē nepārvarams.
 Ir smagums ceļams,
 Šķērslis projām veļams,
 Jo darbs ir darāms.
 Vien vajag drosmes, ticības un spara.*

Sirsniņi sveicam Jāzepu Šnepstu 40 gadu jubilejā!
 A/s «Preiļu siers» akcionāri

*Nāk un mainās gads pēc gada,
 laudis ar.
 Paliek tas, ko viņi rada —
 paliek darbs.*

Aloizu Zeizu 70 gadu jubilejā sveic Pelēču pamatskolas skolotāji

Iepērkam mājlopus gaļai.
Tāl. 24147, 21956.

Nēkas vēl nebeidzas, vien priekšskars aizveras,
 vien mūža saule riet...
Sērojam kopā ar ilggadējās skolas darbvedes Zitas KIVLENIECES tuviniekiem, Zītai dodoties mūžības ceļā.
 Preiļu 1. pamatskola

Cilvēka mūžs ir kā kokle —
 Stīgas pārtrūkst un viss paliek kluss...
Izsakām līdzjutību Livānu mākslas skolas direktorei Valijai Rusiņai, TĒVU mūžībā pavadot.
 Jēkaba Graubiņa Livānu mūzikas skolas kolektīvs

Lai tēva mīla paliek dziļi sirdī
 Par avotu, kur mūžam spēku smelt.
Izsakām dziļu līdzjutību Grigorijam Ivanovam, TĒVU smiltāja izvadot.
 SIA «Preiļu santehniks»

VID Latgales reģionālā iestāde rīko bezmaksas semināru uzņēmumu vadītājiem un grāmatvežiem.

Seminārā izskatāmās tēmas:
 ♦ Par uzņēmuma ienākuma nodokli.
 ♦ Par gada pārskatiem.
 ♦ Par iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Seminārs notiks:
 2000. gada 27. martā plkst. 10.00 kinoteātrī «Ezerzeme» Raiņa bulvārī 17, Preiļos.
 2000. gada 28. martā plkst. 10.00 a/s «Livānu stikls» zālē Zaļajā ielā 23, Livānos.

Pārdod

sarkanā āboliņa sēklas (ir sertifikāts) un kūtsmēsļus. Tāl. 38738;
 labas mājas, 11 ha zemi šosejas tuvumā. Tāl. Aizkrauklē 51 41302 pēc 17;
 govi. Tāl. 77737;
 govi. Tāl. 50410;
 zirgu. Tāl. 56809.

Dažādi

Atrasts tīkliņš ar pārtiku. Tāl. 23857.

Lielveikalā «Degas»
 Preiļos, universālveikalā, 2. stāvā
trešdien, 22. martā
jauns apģerbu
pievedums.

NENOKAVĒJIET!
Līdz 25. martam pasūtiet «Novadnieku» un piedalieties balvu izlozē aprīlī.

Siers ir produkts, kas prasa baudīšanu

Ir pārtikas produkti, kuriem līdzīgs nāk zināms oreols — to pasaule ir izsmalcināta, tie ir izbaudāmi un svarīgas ir nianšes. Līdztekus vīniem pie tādiem «kulta» produktiem pieskaitāmi arī sieri.

Veikalu plaukti jau ilgāku laiku uzskatāmi demonstrē, ka pasaulē nav tikai Holandes vai Krievijas siers, ka to neražo tikai Latvijā. Ir daudz citu, jaunu nosaukumu. Par to, kas aiz šiem nosaukumiem slēpjas, stāsta SIA «Siera nams» direktors Jānis Brants.

Arī sieru pasaulē pastāv klasifikācija. Tie tiek iedalīti dažādās grupās, bet klasiskās ir divas grupas: mīkstie un cietie sieri.

Mīkstie sieri tiek gatavoti no govju, kazas un aitas piena. No kazas un aitas piena gatavotajiem sieriem ir specifiska garša. Izvēloties mīksto sieru, der atcerēties, ka sieri ar mikroorganismiem uz miziņas nogatavojas no ārpuses, turpretim «zīlie» sieri nogatavojas no iekšpuses, kur attīstās pelējums. Nenogatavojušāmiem Brī sieram ir ciets, kritveidīgs viducis. Sieri ar amonjaka smaku, neesot brūnganajai krāsai zem miziņas, vai ar ļoti šķidru viduci ir nekvalitatīvi vai arī nepareizi nogatavināti.

Mīksts siers savu kvalitāti saglabā nemainīgu tikai dažas dienas, tādēļ ieteicams to pirkt nelielām porcijām uz vienu vai divām dienām.

Rokforas (Roquefort) siers

Rokforas sieru pazīst pēc zilganajā pelējuma tā iekšienē. Oriģinālais Rokforas siers tiek gatavots no aitas piena, tādēļ tam ir īpaša smarža un mazliet sīva, asa un rūgtena garša. Pieejami arī dažādi Rokforas tipa sieri, kurus gatavo no govju piena, līdz ar to garša ir maigāka un smarža ne tik specifiska. Rokforas siera struktūra ir mīksta, sviestam līdzīga. Tam ir īss derīguma termiņš, un stingri ir jāievēro uzglabāšanas temperatūra. Rokforas sieram ir pieļaujams, ka tas sulo. Tā gatavošanas aizsākumi meklējami jau

17. gadsimtā. Oriģinālo Rokforas sieru vēl joprojām, tāpat kā pirms vairākiem gadsimtiem, sešus mēnešus nogatavina kaļķakmens alās uz glumiem dēļiem, tāpēc tas ir viens no dārgākajiem sieriem.

Brī (Brie) siers

Brī siers ir vistreknākais. Tā tauku saturs sasniedz pat 70%, bet nav mazāks par 45%. Brī siers tiek pieskaitīts pie delikatešu sieriem. Ja siers ir pareizi nogatavināts, tā garša ir smalki maiga. Tam ir jābūt viendabīgai, sviestam līdzīgai struktūrai. Siera miziņa ir balta. Tā kā tā ir pelējuma sēnīte, miziņa sieram piedod mazliet rūgtenu garšu.

Mirabo ir Brī siers ar valriekstu gabiņiem, *Chambrie* — ar šampinjoniem. Līdzīgs Brī sieram ir Kamambēras (*Cambomer*) siers. Cambazole siers iekšienē ir ar zilgano pelējumu, bet miziņa ir balta tāpat kā Brī sieram. Divu pelējuma sēnīšu apvienojums piešķir sieram asāku garšu nekā Brī sieram.

Fetas (Feta) siers

Tas ir biežpienveidīgs, ļoti mīksts siers. Fetas sieru gatavo no kazas siera, tādēļ tam ir ļoti specifiska garša — nedaudz asa un ļoti sāļa. Tas satur aptuveni 40% tauku. Fetaki pēc struktūras ir tāds pats kā Fetas siers, taču to gatavo no govju piena, tāpēc izpaliek tā īpašā garša, ko sieram piešķir kazas piens. Tiek gatavots arī siers, kuram izmanto aitas un kazas piena maisījumu. Visi šie sieri tiek uzglabāti īpašā šķidrumā.

Cietie sieri satur mazāk mitruma

Cietie sieri satur mazāk mitruma. Pērkot cieto sieru, pievērsiet uzmanību tā vecumam! Ja vēlaties sieru ar vidēji spēcīgu garšu un padevīgu struktūru, izvēlieties jaunākus sierus. Ilgāk izturētiem sieriem ir spēcīgāka garša, un tos var lieliski rīvēt. Jo sausāks siers, jo ilgāk to var uzglabāt. Lielu Parmezānas siera gabalu var glabāt mēnešiem ilgi.

Itālijā to lieto visur un vienmēr. Parmezānas siers ir ļoti ciets, to nav iespējams

sagriezt, tomēr tas ir viegli drupināms. Tas ir ļoti sāļš un vai nu ļoti garšo, vai ļoti negaršo. Vidusceļu parasti neesot. Oriģinālu Parmezānas sieru nogatavina piecus gadus. Tāpat kā Ementāles siers, tas lieliski kūst. Tā tauku saturs ir līdz 32%, un tas tiek gatavots no govju piena.

Ementāles (Emental) siers

Rokforas sieru jau pa gabalu var atšķirt pēc zilganajā pelējuma, taču Ementāles sieram par pazīšanas zīmi kalpo tā caurumi, kas nereti ir pat saldo ķiršu lielumā. Siera tirgotāji mēdz teikt, ka pārdod nevis sieru, bet caurumus. Tos veido īpašas baktērijas, kuras pievieno sieram vārīšanas laikā. Sieram nogatavinoties, tās izdala ogļskābo gāzi, tā siera masā radot caurumus. Ementāles sieru gatavo no govju piena. Tā struktūra ir blīva, bet ne cieta. Garša nav asa, bet gan īpatnēji saldēna. Dažiem tā liksies līdzīga riekstiem, savukārt citiem — zemenēm. Ementāles siers lieliski kūst. Līdzīgs ir Mazdamers (*Mazdamer*), kuram tāpat kā Ementāles sieram ir lieli caurumi. Tā garša atšķirībā no Ementāles siera ir saldāka, tas ir mīkstāks un krāsa ir tumšāka.

Edamsas (Edams) siers jeb Edamers

Tas jau vairs nav tik specifisks kā pārējie iepriekš minētie sieri — vairāk ikdienā lietojams siers. Edamers ir līdzīgs Latvijā tik populārajam Holandes sieram, tomēr tā garša ir nedaudz asāka — jo ilgāk gatavināts. Edamera struktūra ir blīva, tam nav caurumu. Tas ir mīksts un viegli griežams. Siera krāsa ir spilgti dzeltena un parasti to veikala plauktos var atpazīt pēc spilgti sarkanā iepakojuma. Tas labi kūst, bet ne tik labi kā Ementāles siers. Tauku saturs ir līdz 40%.

Par vīnu uzvēli pie sieriem Jānis Brants saka: jo siera garša ir asāka un spēcīgāka, jo sausāks un stiprāks vīns jādzer klāt.

(«Dienas bizness»)